

πα νη ζω κε δι γα βου πα νη ζω, καὶ τὰ λοιπὰ καθεξῆς.

50 (ι.) Ἡ κλίμαξ ὅπου εἵπομεν συνίσταται ἀπὸ φθόγγους ὀκτώ, οἱ ὅποιοι περικλείουσι διαστήματα ἑπτὰ, καθ' ἓν ἀπὸ τὰ ὅποια λέγεται τόνος, ἦτοι φωνὴ διαστηματική.

(ια.) Ἰσότης δὲ λέγεται σειρὰ φθόγγων ψαλλομένων διὰ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, μήτε ὀξυνομένων, μήτε βαρυνομένων, καθώς:

55 πα πα πα
ἦ, δι δι δι
ἦ, ζω ζω ζω

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Περὶ τῶν χαρακτῆρων τῶν φθόγγων

5 (α.) Οἱ χαρακτῆρες μὲ τοὺς ὁποίους γράφεται ἡ ποσότης τῆς μελωδίας, ἦγουν ὅπου παραστίνουν τοὺς φθόγγους τοῦ γραφομένου μέλους, εἶναι δέκα. Γράφονται δὲ καὶ ὀνομάζονται οὕτως:

ἴσον		0	} ἀνιόντες
ὀλίγον		α	
πεταστή		α	
κεντήματα		α	
10 κέντημα		β	
ύψηλὴ		δ	

παριστωμένους...οἶον: μὲ τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἀντιστρόφως, ἦγουν, I. 47 παραλ. καθεξῆς, I καὶ Λ. 48 Ἡ κλίμαξ ὅπου εἵπομεν: Ἡ εἰρημένη κλίμαξ, X. // κλίμαξ: σκάλα, I. // συνίσταται: συγκροτεῖται, I. 48-49 οἱ ὅποιοι περικλείουσι: περικλείοντας X. 49 περικλείουσι: σφαλνοῦσι, I. // καθ' ἓν ἀπὸ τὰ ὅποια: ὧν ἕκαστον, X. 51-52 ψαλλομένων...καθώς: οἱ ὅποιοι ψάλλονται μὲ τὴν αὐτὴν συλλαβὴν χωρὶς ὀξύτητα ἢ βαρύτητα, ἦγουν, I. 52 καθώς: οἶον, X. 3 μὲ τοὺς ὁποίους: δι' ὧν, X. // ἡ ποσότης: τὸ ποσόν, X. 4 μετὰ τὸ ἦγουν προσθ. ἐκεῖνοι, I. // παραστίνουν: παριστῶσι, X. 6-11 Μὲ τὶς δύο κάθετες ἀγκύλες ποὺ ὁ Χουρμούζιος θέτει δεξιὰ γιὰ νὰ ὁμαδοποιήσει τοὺς ἀνιόντες καὶ τοὺς κατιόντες χαρακτῆρες, περιλαμβάνει λανθασμένα στοὺς ἀνιόντες χαρακτῆρες καὶ τὸ ἴσον.

ἀπόστροφος		α	} κατιόντες
ὑπορόρη		2	
ἐλαφρόν		β	
καὶ χαμηλὴ		δ	

15

(β'.) Τὸ μὲν ἴσον οὔτε ἀνάβασιν, οὔτε κατάβασιν φανερώνει, ἀλλὰ ἰσότητα, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ μηδὲν 0 ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν του. Ἐξαγγέλλει δὲ πάντοτε τὸν φθόγγον τοῦ ἡγουμένου **χαρακτῆρος**.

(γ'.) Τὸ ὀλίγον, ἢ πεταστὴ καὶ τὰ κεντήματα φανερώνουσι τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον ἀνιόντα φθόγγον, ἢ δὲ ἀπόστροφος, τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον κατιόντα φθόγγον καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ **α** ὅπου εὐρίσκειται ἔμπροσθέν των.

20

(δ'.) Ἡ ὑπορόρη φανερώνει δυὸ συνεχεῖς κατιόντας φθόγγους καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ **2** ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν της.

(ε'.) Τὸ κέντημα φανερώνει τὸν δεῦτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, τὸ δὲ ἐλαφρόν τὸν δεῦτερον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον **εἰς αὐτὰ β**.

25

(στ'.) Ἡ ὑψηλὴ φανερώνει τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, ἢ δὲ χαμηλὴ τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προσγεγραμμένον **εἰς αὐτὰς δ**.

30

(ζ'.) Γράφοντες λοιπὸν τὴν μελωδίαν, εἰς μὲν τὴν ἰσότητα μεταχειριζόμεθα τὸ ἴσον, εἰς δὲ τὴν συνεχῆ ἀνάβασιν μεταχειριζόμεθα τὸ ὀλίγον, τὰ

---

16 ἀλλὰ: μόνον, I. 17 κεῖται: εὐρίσκειται, I. 17-18 Ἐξαγγέλλει: Φανερώνει, I. 18 ἡγουμένου: προτέρου, I. 19 μετὰ τὸ Τὸ προσθ. δὲ, X. 19-20 παραλ. ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου, I. 20 μετὰ τὸ φθόγγον προσθ. ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου εὐρίσκεισαι, I. 20-21 παραλ. ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου, I. 21 παραλ. φθόγγον, I. 21-22 εὐρίσκειται: κεῖται, X καὶ I. 22 των: τους, I. 23 μετὰ τὸ Ἡ προσθ. δὲ, X. // συνεχεῖς κατιόντας φθόγγους: κατιόντας μὲ συνέχειαν, I. 24 κεῖται: εἶναι, I. // της: αὐτῆς, X. 25 μετὰ τὸ Τὸ προσθ. μὲν, X. // παραλ. ὑπερβατῶς, Σ. 26 παραλ. ὑπερβατῶς, I. // φθόγγον: ὁμοίως, I. 27 προκείμενον εἰς αὐτὰ: ἔμπροσθεν αὐτῶν εὐρισκόμενον, I. 28 μετὰ τὸ Ἡ προσθ. μὲν, X. 29 παραλ. ὑπερβατῶς, I. // φθόγγον: ὁμοίως, I. // τοῦτο: αὐτὸ, I. 30 προσγεγραμμένον εἰς αὐτὰς: προκείμενον, X. // παραλ. προσγεγραμμένον εἰς αὐτὰς, I. // μετὰ τὸ δ προσθ. ὅπου εὐρίσκειται ἔμπροσθέν τους, I. 31 εἰς μὲν τὴν ἰσότητα: ὅταν ἔχομεν χρεῖαν ἀπὸ ἰσότητος, I. διὰ μὲν τῆς ἰσότητος, X. 32 εἰς δὲ τὴν συνεχῆ ἀνάβασιν: ὅταν δὲ θέλομεν νὰ ἀναβῶμεν μὲ συνέχειαν, I. διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς ἀναβάσεως, X. // πα-

κεντήματα, καὶ τὴν πεταστήν, καὶ εἰς τὴν συνεχῆ κατάβασιν τὴν ἀπό-
στροφον καὶ τὴν ὑπορρόγην.

35 (η΄.) Ἡ δὲ ὑπερβατὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις ἐπειδὴ γίνεται κατὰ
πολλοὺς τρόπους, γράφεται μὲ τοὺς αὐτοὺς μὲν χαρακτῆρας, ὄχι ὅμως
πλέον ἀπλοῦς ἀλλὰ συνθέτους. Ἐπειδὴ ἡ σύνθεσις ἡμπορεῖ νὰ αὐξάνει
τὴν ποσότητα τῶν χαρακτῆρων κατὰ τὴν χρεῖαν ὠρισμένως.

40 (θ΄.) Λογαριάζεται δὲ ἡ ποσότης τῆς ὑπερβατῆς ἀναβάσεως καὶ κα-
ταβάσεως διὰ μέσου τῆς κλίμακος. Παραδείγματος χάριν ὅταν δοθῶσι
δύω φθόγγοι οἱ **πα δι**, καὶ ζητῆται νὰ εὑρεθῇ ἡ ποσότης αὐτῶν, θεω-
ροῦμεν εἰς τὴν κλίμακα, ὃ δι πόσους τόνους ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν **πα**,
καὶ οὕτως εὐρίσκονται τρεῖς: **πα-βου ἕνας τόνος, βου-γα δύο τόνοι, γα-**
45 **δι τρεῖς τόνοι.** Ἄρα τὸ **πα-δι διάστημα** εἶναι ποσὸν τρία, καὶ τὰ λοιπὰ
ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Περὶ συνθέσεως τῶν χαρακτῆρων

5 (α΄.) Συντίθενται οἱ χαρακτῆρες εὐαρμόστως διὰ νὰ παραστίνωσιν
ὠρισμένως τὰς διαφόρους ποσότητας τῶν φθόγγων, ἐπειδὴ χωρὶς σύνθε-
σιν ἡμποροῦσιν νὰ στέκονται

τὸ ἴσον

τὸ ὀλίγον

ἡ πεταστή

ραλ. μεταχειριζόμεθα, X. 33 εἰς τὴν συνεχῆ κατάβασιν: ὅταν ὁμοίως νὰ καταβῶμεν,
μεταχειριζόμεθα, I: διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καταβάσεως, X. 36 αὐτοῦς: ιδίους, I. // πα-
ραλ. μὲν, I. 36-37 ὄχι ὅμως πλέον ἀπλοῦς ἀλλὰ: ὅμως, I. 37 Ἐπειδὴ: Διότι, X. // ἡμπο-
ρεῖ: δύναται, X. 38 τὴν ποσότητα: τὸ ποσὸν, X. 39 ἡ ποσότης: τὸ ποσὸν, X. 40 διὰ μέ-
σου τῆς κλίμακος: μὲ τὴν κλίμακα, ἤγουν σκάλα, I. 40-42 παραδείγματος...κλίμακα:
Ἐπειδὴ ὅταν εἶναι δύο φθόγγοι ὃ **πα δι** καὶ θέλομεν νὰ εὑρομεν τὴν ποσότητά των,
βλέπομεν εἰς τὴν τάξιν τῆς, I. 40 Παραδείγματος χάριν: Οἶον, X καὶ Σ καὶ M. 41 ἡ πο-
σότης: τὸ ποσὸν, X. 43 οὕτως: ἔτσι, I. 44 Ἄρα τὸ **πα-δι** διάστημα: Λοιπὸν ἡ ποσότης
πα-δι, I. // διάστημα: ποσὸν, X. // παραλ. ποσὸν, I καὶ X. 2 Περὶ ... χαρακτῆρων: Διὰ
τὴν σύνθεσιν τῶν χαρακτῆρων, I. 3 εὐαρμόστως: μὲ καλὴν σύνταξιν, I. // παραστίνω-
σιν: παριστῶσιν, X. 4 τὰς διαφόρους ποσότητας: τὰ διάφορα ποσά, X. 4-5 ἐ-
πειδὴ...στέκονται: διότι ἄσυνθέτως δύνανται νὰ στέκονται, X. 6-11 Στὸ X, τὸ Λ, τὸ M
καὶ τὸ I ὑπάρχουν μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἑξὶ αὐτῶν χαρακτῆρων, χωρὶς τὸ σχῆμα τους.

ἡ ἀπόστροφος   ↪
 τὸ ἐλαφρόν   ↪
 καὶ ἡ χαμηλὴ   ↪

10

οἱ δὲ λοιποὶ χαρακτῆρες δὲν ἠμποροῦσι νὰ γράφονται μόνοι τους, ἀλλὰ συμπλεκόμενοι μὲ ἄλλους ἀυξάνουσι τὴν ποσότητά των κατὰ τὴν θέσιν ὅπου λάχωσιν. Οἶον τὸ κέντημα συντιθέμενον μὲ τὸ ὀλίγον, εἰ μὲν κεῖται ἔμπροσθεν ἢ **κάτωθεν** τοῦ ὀλίγου, οὕτω , φανερώνει τὸν δεῦτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, εἰ δὲ **τεθῆ ἄνωθεν τοῦ ὀλίγου**, οὕτω , φανερώνει τὸν τρίτον.

15

(β'.) **Τὸ ὀλίγον καὶ ἡ πεταστὴ ὑποτάσσονται ἀπὸ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας, πλὴν τῶν κεντημάτων.** Ὁ δὲ ὑποτασσόμενος χαρακτήρ χάνει τὴν ποσότητά του, καὶ λογαριάζεται ἡ ποσότης τοῦ ὑποτάξαντος αὐτόν, οἶον ὅταν ἡ ὑψηλὴ τεθῆ ἔμπροσθεν τοῦ ὀλίγου, οὕτως , ἡ ποσότης τοῦ ὀλίγου χάνεται καὶ λογαριάζεται ἡ ποσότης τῆς ὑψηλῆς.

20

(γ'.) **Τὸ ἐλαφρόν ὅταν ὑποτάξῃ τὴν ἀπόστροφον οὕτως , θέλει νὰ προφέρωνται οἱ δύο αὐτοῦ φθόγγοι μὲ συνέχειαν καὶ ὄχι πλέον ὑπερβατῶς.**

25

(δ'.) **Τὸ ὀλίγον καὶ ἡ πεταστὴ ὑποτάσσονται ὑπὸ μὲν τοῦ κεντήματος καὶ τῆς ὑψηλῆς ἐν τοιαύτῃ θέσει**

 | | |
 β   β   δ   δ

12-13 δὲν...συμπλεκόμενοι: ἀδυνατοῦντες νὰ γράφονται μόνοι τους, συμπλέκονται, X. 12-13 ἀλλὰ συμπλεκόμενοι: ὅθεν συμπλεκόμενοι, P καὶ Λ καὶ M καὶ E: παρὰ συνθέτονται, I. 13 μετὰ τὸ ἄλλους προσθ. καὶ ἔτζι, I. 14 Οἶον: Ἦγουν, I. // συντιθέμενον: ὅταν συντεθεῖ, I. // εἰ μὲν κεῖται: ἂν ἴσως τεθεῖ, I. 15 τοῦ ὀλίγου: αὐτοῦ, I. // Στὸ X μόνο ἢ πρώτη συμπλοκὴ. 18-22 Παραλ. Τὸ ὀλίγον...τῆς ὑψηλῆς, Σ. 19 πλὴν τῶν κεντημάτων: ἔξω ἀπὸ τὰ, I. // Ὁ δὲ ὑποτασσόμενος χαρακτήρ: Ὁ δὲ χαρακτήρ ὅπου ἤθελε ὑποταχθῆ, I. 20 τοῦ ὑποτάξαντος αὐτόν: ἐκείνου τοῦ χαρακτῆρος ὅπου τὸν ὑπέταξε, ἦγουν, I. // οἶον: ἦγουν, P καὶ Λ καὶ M καὶ E. 21 τεθῆ: βαλθῆ, I. // ἔμπροσθεν: ἐπὶ, X. // τοῦ ὀλίγου: εἰς τὸ ὀλίγον, I. 23-25 παραλ. θέλει νὰ προφέρωνται, I. 24 προφέρονται...συνέχειαν: προφέρει τοὺς δύο φθόγγους συνεχῶς, X. // μετὰ τὸ φθόγγου προσθ. προφέρονται, I. // παραλ. πλέον, X. 26-27 ὑπό...θέσει: ἀπὸ τὸ κέντημα καὶ ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν εἰς τέτοιαν θέσιν, I. 28 Οἱ διὰ τῶν γραμμάτων ἐνδείξεις ποσότητος τῶν συνθέσεων αὐτῶν τῶν χαρακτήρων, ἐλλείπουν στὰ χρῆσ. P καὶ Λ καὶ M καὶ E.

30 ὑπὸ δὲ τοῦ ἴσου καὶ τῶν κατιόντων χαρακτήρων ὑποτάσσονται ὅταν γράφονται ἄνωθεν αὐτῶν, οὕτω:

0 0 0 α α 2 2 β 2 δ δ β 2

35 (ε΄.) Ἴδού σοι καὶ πίναξ ὅπου γίνεται φανερόν πῶς ἡ σύνθεσις αὐξάνει τὴν ποσότητα τῶν χαρακτήρων ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τῶν δεκαπέντε. Γίνωσκε δὲ ὅτι τὰ μὲν γράμματα φανερώουσι τὸ ὑπερβατόν, οἱ δὲ ἀριθμοὶ τὸ συνεχές.

0 0 α α α 2 2 β β βα γ δ δα ε

ε α στ στα ζ η θ ι ια ιβ ιγ ιδ ιε

0 2 β γ δ ε στ ζ η θ ι ια ιβ ιγ

ιδ ιε

29-30 ὑπό...οὕτω: ὑποτάσσονται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ ἴσον καὶ ἀπὸ τοὺς κατιόντας χαρακτήρας ὅταν βαλθῶσιν ἐπάνωθέν τους, οὕτως, I. 30 γράφονται ἄνωθεν: τίθονται ἐπάνωθεν, X. 31 Τὸ ἀρχικό ἴσον καὶ ἡ ἕνατη καὶ τελευταία σύνθεσις, δὲν ὑπάρχουν στὸ X. Στὸ I παραλείπεται τὸ πρῶτο ἴσον καὶ οἱ δύο τελευταῖες συμπλοκές, ἐνῶ προστίθεται τὸ

Γ . 32-34 Ἴδού...δεκαπέντε: Ἴδου καὶ ἡ μεγάλη σύνθεσις τῶν χαρακτήρων εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται πῶς αὐξάνει ἡ σύνθεσις τὴν ποιότητά των, I. 32 γίνεται φανερόν: δεικνύεται, X. 33-4 (κεφ. Δ΄) ποσότητα...ἐγκεχαραγμένους χα: δὲν περιέχεται στὸ Σ λόγῳ ἀπώλειας τῶν σελίδων 13-14 ποὺ τὸ περιεῖχαν. 33 τὴν ποσότητα: τὸ ποσόν, X. // μέχρι: ἔως, X. 33-34 Γίνωσκε: Ἦξευρε, I. 34 παραλ. μὲν, I. 34-35 οἱ δὲ ἀριθμοὶ τὸ συνεχές: τὰ δὲ νούμερα φανερώουσι τὴν συνέχειαν, I. 38 Στὸ X ἀντὶ τῆς δευτέρας σύνθεσης [ποὺ ἄλλωστε δὲν χρησιμοποιήθηκε στὴ Νέα Μέθοδος ἀναλυτικῆς σημειογραφίας] ὑπάρχει μιὰ ἀπλὴ πεταστή. 39 Στὴ δευτέρη σύνθεσις τῆς σειρᾶς, τὸ X καὶ ἡ Κρηπὶς προσθέτουν ἕνα ὀλίγον ἀνάμεσα στὴν πεταστή καὶ τὶς τρεῖς ὑψηλές. Ὁ Χουρμούζιος δὲν τὸ γράφει στὰ χειρόγραφα του, ἀπλὰ τοποθετεῖ τὶς ὑψηλές ἀριστερότερα.

α 2 2 β 0 2 α α β α 2 α 2 2 β α α γ
 γ γ β α α β γ 0 2 α 4 δ 0 4
 4 δ α ε 5 στ γ 2 α 6 ζ η θ
 ι ια ιβ ιγ ιδ ιε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Περὶ παραλλαγῆς

(α΄.) Παραλλαγή ψάλλομεν ὅταν ἐφαρμόζωμεν τὰς συλλαβὰς τῶν φθόγγων ἐπάνω εἰς τοὺς ἐγκεχαραγμένους χαρακτῆρας τῆς μελωδίας, διὰ τὸ ὅποιον ἤξευρε ὅτι πρὸ πάσης γραπτῆς μελωδίας κεῖται μαρτυρία ἀπὸ τὴν ὁποίαν γίνεται φανερόν ποῖος φθόγγος γίνεται ἀρχὴ τῆς μελωδίας, ἔπειτα κεῖνται οἱ χαρακτῆρες τῶν φθόγγων. Παρατηρεῖται

5

40. Τὸ ἐλαφρόν μετὰ τὴν τρίτην διαστολὴν παραλ. στὸ P. // Μετὰ τὴν σύνθεσιν μετὰ τὴν δύο ὑποῤοῤοὺς τὸ X προσθ. καὶ τό:

2 α α. 41 Τὴν τρίτην καὶ τέταρτην σύνθεσιν τὸ X τὶς ἔχει σωστότερα χωρισμένες σὰν τρεῖς, ὡς ἐξῆς:

β α α β 3 // Ἡ τέταρτη σύνθεσιν στὸ χρῆσ. P μετὰ τὴν ποσοτικὴν ἐνδείξει: β 3. // Ἡ πέμπτη σύνθεσιν στὸ X μετὰ τὴν ποσοτικὴν ἐνδείξει: 0 3. // Ἡ ἕκτη σύνθεσιν παραλ. στὸ X. // Ἡ χαμηλὴ μετὰ τὴν ἑβδομῆν διαστολὴν παραλ. στὸ P. 42 Μετὰ τὴν πέμπτην σύνθεσιν τὸ X προσθ. καὶ τό:

δ β // Ἡ ἕκτη καὶ ἑβδομητὴ σύνθεσιν παραλ. στὸ I. // Μετὰ τὴν ὄγδοην σύνθεσιν τὸ X προσθ. καὶ τό:

7 . 3 ἐφαρμόζωμεν: συμφωνοῦμεν, I. 4 ἐγκεχαραγμένους: χαραγμένους, I. 5 πρὸ πάσης γραπτῆς μελωδίας κεῖται: προτύτερα ἀπὸ κάθε μελωδίας γραπτὴν τίθεται, I. 6 ἀπὸ τὴν ὁποίαν γίνεται φανερόν: ἢ ὁποῖα φανερώνει, I. 7 κεῖνται: ἐμβαίνουν, I.